

dr hab. Andrzej Borman, em. prof. UG

„Osoby nie będące ludźmi”

Jeszcze 50 lat temu panowało powszechne przeświadczenie o *stricte* mechanistycznej naturze zwierząt – biologicznych, zaprogramowanych przez geny automatów. Dziś już prawie nikt nie kwestionuje faktu, że zwierzęta to podmioty, które mogą mieć swoją kulturę, życie społeczne, osobowość, a nawet (samo)świadomość. Kilka lat temu Indie oficjalnie uznały delfiny za „osoby nie będące ludźmi”, zaś w USA silne ruchy społeczne walczą o uznanie osobowości prawnej szympansów. Spośród wielu przejawów niejako „ludzkiej natury” zwierząt na uwagę zasługują wyniki badań ich zdolności plastycznych. Pozostaje kwestią otwartą, czy np. malowanie to dla szympansów tylko „aktywność wzbogacająca, która stanowi odpowiednik wydłubywania patykiem termitów z kopca”, czy też jest przejawem swoistej wrażliwości artystycznej, a ich obrazy zawierają elementy oryginalnej twórczości.